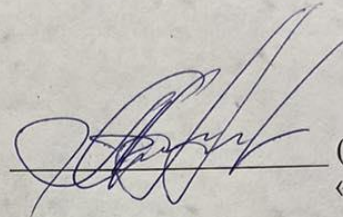

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА**

Кафедра права, філософії та політології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри
(Олександр ЧОРНИЙ)
«30» серпня 2022 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЛОСОФІЯ МЕДІАОСВІТИ**

Третій рівень вищої освіти
За спеціальністю 033 Філософія
Галузі знань 03 Гуманітарні науки
На здобуття освітньо-наукового ступеня доктор філософії

2022-2023 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни «Філософія медіаосвіти» для аспірантів за напрямом підготовки 03. Гуманітарні науки, спеціальністю 033 Філософія

Розробник програми: кандидат філософських наук, доцент кафедри педагогіки і методики викладання історії та суспільних дисциплін Чорна Л.С.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри права, філософії та політології Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка. Протокол №1 від 30 серпня 2022 року.

Мова навчання – українська.

1. Анотація курсу.

Навчальний курс «Філософія медіаосвіти» належить до переліку нормативних дисциплін для здобувачів третього рівня вищої освіти за спеціальністю «033 ФІЛОСОФІЯ». Навчальна дисципліна знайомить аспірантів

із проблемами розвитку та сучасного стану медіа і медіаосвіти та їх філософського осмислення. Аналізує роль медіа у формуванні матеріальної повсякденності, індивідуального та колективного світогляду та медіа освіченості суспільства. Досліджує історію розвитку інформаційних технологій та знайомить з їх різновидами. Знайомить з основними теоріями інформаційного суспільства та медіа-теоріями в контексті розвитку суспільства та культури, що вплинули на результати науково-технічного прогресу на процес людської життєдіяльності. Аналізує сучасні форми «нових медіа» та проблеми технічної відтворюваності в сучасній культурі. Здійснюється аналіз креативних можливостей Інтернету у пошуку альтернативного знання та інформації як провідного способу комунікативного зв'язку. Розглядаються проблеми взаємовідносин та взаємовпливу сучасних технологій та масової культури де з позицій критичного аналізу досліджуються інформаційні прийоми сучасних ЗМІ в контексті новітніх моделей маніпулювання та актуальності проблем медіа освіченості.

Навчальний курс «Філософія медіаосвіти» розрахований на здобувачів третього рівня вищої освіти з урахуванням наявності у них базового рівня знань (освітнього ступеня магістра). Здобувачі навчаються за освітньо-професійними програмами підготовки доктора філософії. Курс побудований відповідно до вимог Європейської Кредитно-Трансферної системи (ECTS).

Курс «Філософія медіаосвіти» для аспірантів розрахований на VI-й семестр III курсу, передбачає 3 кредити, 90 годин, 16 лекційних годин, 14 семінарських годин, 60 годин – самостійна робота.

2. Структура курсу: Заняття проводяться у вигляді лекцій, семінарів, з використання інтерактивних методів навчання. Логічне завершення дисципліни - екзамен. Перша частина курсу присвячена розгляду предмету, завдань,

основних напрямків та методів науково-філософських досліджень у сфері медіа та інформаційних технологій; аналізу понятійно-категоріального апарату «Філософії медіаосвіти»; дослідженню основних наукових медіа-теорій інформаційного суспільства. Друга частина курсу присвячена дослідженню практики застосування інформаційних та медіа технологій у сучасній освіті, а саме: аналізу використання новітніх технологій в освітньому процесі навчання та виховання майбутніх докторів філософії та формуванні їх медіаграмотності.

3. Передреквізити курсу.

Для освоєння змісту навчального курсу необхідно засвоїти навчальний матеріал з такими фундаментальними і галузевими дисциплінами як філософія, історія філософії, соціальна філософія, медіафілософія, філософська антропологія, культурологія т.п.

4. Постреквізити курсу.

Після вивчення наукової дисципліни, її робочої програми, отримані здобувачем третього рівня вищої освіти доктора філософії компетентності, вміння, знання та навички, будуть необхідні для науково дослідницької діяльності.

5. Метою освоєння курсу «Філософія медіаосвіти» є науково-теоретичне розуміння феномену медіа та їх значення в сучасному інформаційному суспільстві та важливої ролі медіаосвіти та медіаграмотності. Окреслити горизонти філософсько-медійного пізнання та розглянути основні проблеми взаємодії та взаємовідношення людини, суспільства та медіа. Курс «Філософія медіаосвіти» має сформувати медіакультуру доктора філософії та сформувати навички орієнтування в медіапросторі та споживання медіа продукту.

5. Очікувані результати курсу.

Знати:

- Основні науково-теоретичні підходи у дослідженні природи медіа;

- онтологічні характеристики медіареальності;
- основні наукові напрямки медіафілософії ;
- ключові наукові дослідження в царині медіафілософії;
- роль мас-медіа в інформаційному суспільстві;
- основні наукові теорії взаємодії з медіа.

Вміти:

- експлікувати тенденції наукового розвитку сфери медіа і трансформації медіасуб'єкта ;
- аналізувати наукові стратегії медіавпливу;
- використовувати та аналізувати науково-філософську літературу;
- володіти навичками філософської інтерпретації різних медіафеноменів;
- специфікою мови ключових медіа;
- експлікувати тенденції розвитку сфери медіа і трансформації медіасуб'єкта;
- аналізувати наукові тексти з проблематики медіа;
- володіти науковим понятійним апаратом теоретичних досліджень в області філософії медіа та медіаосвіти.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК3. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК4. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

ЗК5. Здатність розв'язувати комплексні проблеми філософії на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК1. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у філософії та дотичних до неї

міждисциплінарних напрямах і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з філософії та суміжних галузей.

СК2. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень українською та іноземною мовами, глибоке розуміння іншомовних наукових текстів за напрямом досліджень.

СК3. Здатність застосовувати методи філософського і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій.

СК4. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.

СК5. Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати міждисциплінарних наукових досліджень у сфері філософії, оцінювати сучасний стан і тенденції розвитку філософії.

СК6. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері філософії, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень

Програмні результати навчання:

РН2. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми філософії державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.

РН3. Ефективно застосовувати у фаховій діяльності знання основних положень теоретичної і практичної філософії, історії світової та вітчизняної філософської думки, а також основних напрямів та провідних тенденцій у сучасній світовій філософії.

РН5. Планувати і виконувати теоретичні дослідження з філософії та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

РН6. Глибоко розуміти загальні принципи та методи філософських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері

філософії та у викладацькій практиці.

РН7. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.

РН8. Розробляти та реалізовувати наукові та інноваційні проєкти, які дають можливість створити нове цілісне знання та професійну практику і розв'язувати значущі наукові проблеми філософії з врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів.

6. Організація навчання.

<i>Змістовний модуль</i>	№ п\п	<i>Тема</i>	<i>Кількість годин</i>			
			Лекції	Семін	СРС	Всього
Модуль 1.Науково-теоретичні аспекти філософії медіаосвіти.						
	1	Медіафілософія: коло проблем, функції та завдання.	2	2	2	6

2	Основні категорії та мова медіафілософії.	2	2	4	8
3	Гносеологічні аспекти медіафілософії.	2	2	4	8
4	Етичні та естетичні виміри медіального простору.		2	4	8
5	Людина в контексті медіареальності.	2		10	12
Модуль 2. Науково-практичний вимір філософії медіаосвіти.					
6	Культура та медіа технології.	2		10	12
7	Медіальний простір як альтернативне буття.	2		10	12
8	Медіа та трансформація освітньої реальності: теоретичний аспект.		2	8	8
9	Медіаосвіта в сучасному освітньому просторі.	2	2	4	8
10	Медіа впливи та медіаграмотність.	2	2	4	8
Разом годин		16	14	60	90

7. Порядок оцінювання.

Семестровий підсумковий контроль проводиться у формі екзамену, що полягає в оцінці засвоєння аспірантами знань на підставі виконання ними певних видів робіт на аудиторних заняттях і виконання індивідуальних завдань.

- а) робота на лекції (активність роботи, ведення зошитів і написання конспектів) ..... до 20 балів
- б) самостійна робота (реферат)..... до 15 балів
- в) модульна контрольна робота..... до 20 балів
- г) інші види робіт (наук. робота, творчі завдання)..... до 20 балів
- д) екзамен ..... до 25 балів

Ведення конспекту лекцій оцінюється за наступним критеріями: повнота, охайність, грамотність. Наявність усіх компонентів лекцій, які відповідають усім вимогам, може бути оцінено від 10 до 20 балів; неохайне оформлення - від 5 до 10 балів; за відсутності конспекту окремих лекцій або недостатньо повне відображення лекційного матеріалу у конспекті - від 1 до 5 балів.

Відповідь на індивідуальному занятті оцінюється за наступними критеріями:

7 - 8 балів - аспірант у повному обсязі опрацював програмний матеріал (основну і додаткову літературу, джерела), має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями, виявляє розуміння науково-філософських понять, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні думки і переконливо їх аргументувати, аналізувати наукову інформацію, здатний презентувати власне розуміння, оцінку наукових явищ, має досить міцні навички роботи з науково-аналітичними джерелами;

5 - 6 балів - аспірант вільно володіє навчальним матеріалом (опрацював основну і деяку частину додаткової літератури і джерел), узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки, обґрунтовує свої висновки конкретними фактами, взятими з підручників, посібників, може дати порівняльну характеристику наукових ідей, визначення науково-філософських понять, самостійно встановлює причинно-наслідкові зв'язки, узагальнює та застосовує набуті знання;

3 - 4 бали - аспірант загалом самостійно відтворює програмний матеріал (на рівні підручника), може дати стисло характеристику питання, загалом правильно розуміє науково-філософські терміни, але у викладеному матеріалі допускає істотні прогалини, виклад несамостійний (переказ підручника), є певні неточності як у матеріалі, так і у висновках, аргументація слабка;

2 бали - аспірант за допомогою викладача намагається відтворити матеріал, але відповідь неповна, в ній налічується багато помилок, головний зміст матеріалу не розкрито;

1 бал - аспірант має лише приблизне уявлення про питання, що розглядається на занятті, може сказати два-три речення по суті питання, назвати деякі науково-філософські джерела, головний зміст матеріалу не розкрито.

Самостійна робота передбачає опрацювання винесених питань і може виконуватися у формі рефератів. В залежності від якості виконання оцінюється від 1 до 15 балів.

За виконання модульної контрольної роботи аспіранти можуть отримати максимально 20 балів. Неповна відповідь на запитання, в якій налічується багато помилок, недостатнє володіння науковим апаратом оцінюється від 0 до 10 балів; відповідь, яка позбавлена серйозних помилок, але має окремі недоліки, оцінюється від 10 до 15 балів. Повна відповідь оцінюється від 15 до 20 балів.

Складання екзамену. Якщо аспірант отримав протягом навчальних модулів незадовільну оцінку (35-59 балів), він може скласти екзамен, але тільки з дозволу дирекції. Кожен аспірант, який отримав більше 59 балів, має можливість підвищити свій рейтинг під час складання екзамену, але не більше, ніж на 25 балів, і є таким, що успішно склав екзамен.

8. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА РЕЙТИНГОВОЮ СИСТЕМОЮ

Поточне тестування та самостійна робота										Різні форми	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	40	

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90-100	A	відмінно	
83-89	B	добре	

75-82	C		зараховано
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. ПОЛІТИКА КУРСУ ТА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика курсу.

Аспірант зобов'язаний відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, не запізнюватися, мати відповідний зовнішній вигляд. У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку. Пропущені заняття відпрацьовувати у визначений викладачем час. Аспірант повинен старанно виконувати завдання, брати активну участь в навчальному процесі.

Політика академічної доброчесності.

Дотримання академічної доброчесності аспірантами передбачає:

- ✓ Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- ✓ Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- ✓ Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- ✓ Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

– **РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:**

1. Абдеев Р. Ф. Философия информационной цивилизации. - М.: ВЛАДОС, 1994. - 336 с.
2. Андрущенко В. Г. Філософія освіти в «заможжі завтрашнього дня» / В. Г. Андрущенко // Філософія освіти. – 2008. – №1–2. – С. 7–14.
3. Архангельская И. Б. Герберт Маршалл Маклюэн: от исследования литературы к теории массмедиа. - Изд-во Моск. ун-та, 2007. - 210 с.
4. Барт Р. Нулевая степень письма: [пер.с фр.] - Москва: Акад.Проект, 2008 .
5. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования. - М.: Academia, 2004. – 944 с.
6. Беньямін В. Мистецький твір у добу своєї технічної відтворюваності // В.Беньямін. Вибране: Пер. з нім. – Львів: Літопис, 2002. – С. 53 - 135.
7. Бодрийяр Ж. Реквием по масс-медиа // Поэтика и политика: Альманах российскофранцузского центра социологии и философии Ин-та социологии РАН, - М., СПб: Институт экспериментальной социологии, Алетейя, 1999.
8. Бодрийяр Ж. Символический обмен и смерть Москва: Добросвет, 2000.
9. Бодрийяр Ж. Система вещей Москва: Рудомино, 1999.
10. Волькович А. Ю. Модель музейной коммуникации в концепции зарубежных музееведов // Музей в современной культуре. - Спб, 1997. – С.45 – 48.

11. Гнедовский М. Б. Музейная коммуникация и музейный сценарий // Музей и современность (Сб. науч. тр. НИИ культуры). - М., 1986.
12. Гройс Б. Куратор как иконоборец // Художественный журнал. – №73/74. - М., 2009. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://xz.gif.ru/numbers/73-74/kuratorikonoborec/>
13. Гройс Б. Медиаискусство в музее. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.anthropology.ru/ru/texts/groys/mediart.html>
14. Дайсон Э. Жизнь в эпоху интернета. - М: Бизнес и компьютер, 1998. - 400 с.
15. Дженкс Ч. Зрелищный музей – между храмом и торговым центром. Осмысление противоречий // Пинакотека. – № 12. – М., 2001. – С. 5.
16. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. №1556 – VII [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.eurosvita.net/index.php/?category=1&id=3442>.
17. Кара-Мурза С. Манипуляция сознанием. Учебное пособие. - М.: Аггоритм, 2004. - 528 с.
18. Карр Н. К человеку возвращаются прежние привычки - мыслить беспорядочно и поверхностно. - [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://theoryandpractice.ru/posts/3584-nikolas-karr-k-cheloveku-vozvrashchayutsyaprezhnie-privychki-myslit-besporядочно-i-poverkhnostno>
19. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура. - М.: ГУ ВШЭ. - 2000. - 608 с.
20. Кириллова Н. Б. Медиакультура: От модерна к постмодерну. – М.: Академический проект, 2005. – С. 23.
21. Кириллова Н.Б. Медиакультура: теория, история, практика: учеб. пособие для студентов вузов гуманитар. спец.: допущено УМО России по проф.-пед. образованию Москва: Акад. Проект, 2008.

22. Кутырев В. А. Культура и технология: борьба миров. - М: Прогресс-Традиция, 2001. - 240 с.
23. Майер Б. О. Об онтологии качества образования в обществе знания / Б. О. Майер, Н. В. Наливайко // Философия образования. – 2008. – №3. – С. 4–18.
24. Маклюэн М. Галактика Гутенберга. Становление человека печатающего.- Москва: Фонд "Мир";Акад.Проект, 2005.
25. Маклюэн М. Галактика Гутенберга: Становление человека печатающего / Пер. И.О. Тюриной. - М.: Академический Проект: Фонд «Мир», 2005. - 496 с.
26. Маклюэн М. Понимание медиа: внешние расширения человека. - М.: Кучково поле, 2007. - 464 с.
27. Маклюэн М. Пресса: управление посредством утечки информации // Отечественные записки : журнал. – М., 2003. - № 3.
28. Маклюэн М. Телевидение. Робкий гигант // Современные проблемы личности : журнал. - М.: Издательство «Искусство», 2001. - № 1. - С. 138 - 148.
29. Мамфорд Л. Миф машины. Техника и развитие человечества. - М: Логос. - 2001. - 408 с.
30. Маньковская Н. Б. Париж со змеями (Введение в эстетику постмодернизма). - М., 1994. – 220 с.
31. Медиа и философия: грани взаимодействия: монография / [А.П.Алексеенко, М.В.Беймен, Л.М.Газнюк и др.]; под ред. Л.Н.Дениско, С.А.Заветного. – Харьков, 2017. – 258с.
32. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.- упоряд. В.Ф.Іванов, О.В. Волошенюк; За науковою редакцією В.В.Різуна. – Київ: Центр вільної преси, 2012 – 352 с.

33. Медиареальность: концепты и культурные практики: учебное пособие / Глав.ред. В.В.Савчук. – СПб.: Фонд развития конфликтологии, 2017. – 338с.
34. Медиафилософия IV. Методологический инструментарий медиафилософии. Сборник тезисов. / Под редакцией А.И. Иваненко. – СПб.: Санкт-Петербургское Философское общество, 2010. – 129 с.
35. Мелюхин И. С. Информационное общество: истоки, проблемы, тенденции развития. - М.: Изд-во МГУ, 1999. - 208 с.
36. Мир музейных технологий. Приложение к журналу «Мир музея». - М., 2006 – 2007.
37. Музей будущего: информационный менеджмент. Составитель А. В. Лебедев. - М., 2001. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.future.museum.ru/Imp/books/archive/IM.pdf>
38. Музей и новые технологии. Серия «На пути к музею XXI века» - М., 1999.
39. Назаров М. М. Массовая коммуникация и общество. Введение в теорию и исследования. – М., Либроком, 2010. - 360 с.
40. Негодаев И. А. Информатизация культуры. - Ростов-на-Дону: Книга, 2002. – 408 с.
41. Нова технократическая волна на Западе. Сост. и вступит. статья П. С. Гуревича. – М.: Прогресс, 1986. – 451 с.
42. Постман Н. 5 вещей, которые мы должны знать о технологических переменах. - [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://mediaecology.blogspot.com/2011/02/5.html>
43. Постман Н. ТВ формирует новый тип личности - взрослого ребенка. - [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://media-ecology.blogspot.com/2011/02/blogpost_17.html
44. Тоффлер Е. Третья волна. – М.: АСТ, 2004. – 783 с.

45. Тоффлер Е. Третья волна. – М.: АСТ, 2004. – 783 с.
46. Тоффлер Э. Шок будущего. - М: АСТ, 2001. – 560с.
47. Трошина Т. М. Интерактивный музей в современном медиапространстве [Электронный ресурс] – Режим доступа:
<http://www.google.com.ua/>
48. Шлыкова О. В. Культура мультимедиа: Уч. пособие для студентов / МГУКИ. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2004. – 415 с.
49. Ясперс К., Бодрийяр Ж. Призрак толпы.- Москва: Алгоритм, 2007.